

Гендерно чутливе освітнє середовище і практика відносин між хлопчиками і дівчатками, юнаками і дівчатами у провідних видах діяльності спрямовані на формування егалітарних настанов представників обох статей.

Список використаних джерел

1. Кравець В. П. Історія гендерної педагогіки: навчальний посібник / В. П. Кравець – Тернопіль : Джура, 2005. – 440 с.
2. Луценко О. А. Gender studies: досвід нової освіти / О. А. Луценко // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. Частина перша. – Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – С. 139-146.
3. Луценко О. А. Гендерна освіта й педагогіка / О. А. Луценко // Основи теорії гендеру : навчальний посібник. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 476-503.
4. Павлушенко Н. М. Гендерне виховання дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Н. М. Павлушенко. – Тернопіль. – 2011. – 23 с.
5. Штылева Л. В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л. В. Штылева. – Москва: ПЕР СЭ. – 2008. – 316 с.

Ольга Андріївна Федій,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного університету імені В.Г. Короленка

Юлія Сергіївна Зуб,

магістрантка групи ПО-72 спеціальності «Початкова освіта»
Полтавського національного університету імені В.Г. Короленка

ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В сучасних деструктивних умовах екологічної кризи: забруднення природного середовища, зниження здоров'я підростаючого покоління, недбале ставлення людства до природних ресурсів та ін., особливої актуальності набуває проблема екологічної освіти і виховання учнівської молоді, починаючи з їх свідомого етапу формування – молодшого шкільного віку. Тому одним із пріоритетних напрямків початкової школи є формування особистості нового типу, здатної усвідомлювати місце людини у довкіллі, розуміти сутність взаємозв'язків у природі та вивчати рідний край. Мова йде про розвиток екологічної культури вихованців. Екологічна культура (з лат. cultura – виховання, розвиток) має низку тлумачень, проте найбільш повним, на наш погляд, є наступне: *екологічна культура молодших школярів* – це особливе світорозуміння, що відображає такий стан соціально-природних знань, умінь, навичок, поглядів, переконань та моральних почуттів, які характеризують гармонійну єдність учня, суспільства і природи [2].

Перший контакт із природним довкіллям дитина починає з раннього віку. Саме тоді закладаються початки її екологічної культури. Цей процес має ґрунтуватися на емоційно-ціннісному ставленні учнів до природи як до

важливій духовній цінності. Цілеспрямована робота із формування екологічних уявлень у молодших школярів, може здійснюватися за допомогою різних методів впливу на свідомість, волю, почуття, поведінку вихованців, метою яких є досягнення певних змін у розвитку якостей учнів, формування їх переконань, почуттів, навичок та поведінки. Розглянемо різноманітні естетотерапевтичні форми і методи, що допоможуть сформувати в учнів необхідні компетентності.

Згідно з працями О. Козіної та О. Степанян [3] ефективними *формами естетотерапевтичної організації екологічної культури* молодших школярів є:

- *Уроки доброти і мислення серед природи* (проведення психотерапевтичних екологічних бесід, що мають спрямовувати учнів до активного усвідомлення важливості природи у житті людини, наслідків її діяльності у довкіллі, формування у дітей елементарних знань про здоровий спосіб життя, бережливого поводження з природними багатствами тощо);

- *Педагогічна драматизація* (прогривання ситуацій, що стосуються морального відношення учнів до природних ресурсів. Ймовірними темами для прогривання можуть бути: «Діти нарвали великий букет конвалій в лісі», «Діти принесли безпорадне зайчєня» тощо) [5];

- *Дні екологічної творчості* (проведення арт-терапевтичних занять, що передбачають створення образотворчих матеріалів на основі природних ресурсів, наприклад, створення «пісочних історій», колекцій чи аплікацій з різноманітного каміння, листя, квітів тощо) [3].

Ще одним стимулюючим фактором формування екологічної культури учнів початкової школи є *українська фольклорна арт-терапія*. Можливості народознавчого матеріалу важко переоцінити, адже народні традиції, досвід, звичаї, норми поведінки, смаки, передаються вихованцям з покоління в покоління. Дотримуючись традицій своїх предків у сфері збереження і охорони довкілля, діти зможуть перейняти звичаї бережливого ставлення до природи, збереження її ресурсів та зниження наслідків екологічної кризи [1]. Можливими варіантами використання української фольклорної арт-терапії можуть бути: проведення народних ігор, читання та тлумачення приказок та прислів'їв, співи народних пісень, прогривання народних свят з екологічною тематикою, вивчення народних природовідповідних традицій та прикмет, читання народних казок про роль природи у житті людини та ін.

Процес формування екологічної культури молодших школярів є кінцевою метою їх екологічної освіти та показником рівня їх екологічної свідомості. В результаті такої діяльності відбувається осмислення вихованцем своєї належності до світу, себе як особистості, невід'ємної частини природи, своїх вчинків, бажань, інтересів, напрямів самовдосконалення, розуміння учнем багатосторонньої цінності природи як джерела матеріальних, духовних сил суспільства, осмислене дотримання ним норм поведінки в природі, що виключає нанесення їй шкоди, забруднення чи руйнування природного середовища, розвиток потреби спілкування з природою тощо [4].

Таким чином, в основі формування екологічної культури молодших школярів засобами естетотерапії лежить принцип системного та цілеспрямованого розвитку відповідального ставлення учнів до

навколишнього середовища, формування у них інтересу до пізнання законів природи, осмислення її універсальної цінності, необхідності збереження та примноження природних ресурсів, системи морально-естетичних ціннісних екологічних орієнтацій, усвідомлення закономірностей розвитку природи та суспільства, розуміння того, що людина – частина природи.

Список використаних джерел

1. Верховинець В.М. Весняночка : ігри з піснями для дітей дошк. і мол. шк. віку / В.М.Верховинець. – 5-те вид. – К. : Муз. Україна, 1979. – 343 с.
2. Ковальчук Г. С. Виховання екологічної свідомості / Г. С. Ковальчук // Початкова школа. – 1999. – № 10. – С. 17-19.
3. Козина Е.Ф. Методика преподавания естествознания : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / Е. Ф. Козина, Е.Н. Степанян. – 2-е изд., стер. – М. : Изд. центр «Академия», 2008. – 496 с.
4. Левко Л. А. Формування екологічної культури молодших школярів / Л.А. Левко // Розкажіть онуку. – 2009. – №7-8. – С.4-27.
5. Федій О.А. Естетотерапія : навчальний посібник / О.А.Федій. – [2-ге вид., перероб. та допов.]. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 288 с.